KOMISIJA EVROPSKIH SKUPNOSTI

Bruselj, 12.09.2007
KOM(2007) 507 končni

SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ

Strategija za najbolj oddaljene regije: dosežki in prihodnji izzivi

{SEK(2007) 1112}

KAZALO

1. Uvod ... 3

2. Doseženi rezultati ... 4

3. Trenutni izziv: izkoristiti priložnosti strategije iz leta 2004 ... 4

3.1. Zmanjšanje prikrajšanosti zaradi nedostopnosti in drugih posebnih omejitev najbolj oddaljenih regij ... 5

3.2. Povečanje konkurenčnosti najbolj oddaljenih regij ... 5

3.3. Krepitev akcijskega načrta za razširjeno sosedstvo ... 7

3.4. Instrument podpore za nadomestilo posledic prikrajšanosti ... 9

4. Obeti za prihodnost ... 10

4.1. Izzivi podnebnih sprememb ... 10

4.2. Posledice demografskih sprememb in migracijskih tokov ... 11

4.3. Kmetijstvo v najbolj oddaljenih regijah ... 11

4.4. Vloga najbolj oddaljenih regij v pomorski politiki EU ... 12

5. Sklepi ... 13

SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ

Strategija za najbolj oddaljene regije: dosežki in prihodnji izzivi

1. UVOD

Zlasti ob upoštevanju člena 299(2) Pogodbe ES in dveh sporočil, ki jih je Komisije sprejela leta 2004[1] sta priznavanje posebnosti najbolj oddaljenih regij[2] in oblikovanje dejanske evropske strategije na tem področju postali resničnost.

Ta strategija temelji na treh glavnih vidikih: zmanjšanje prikrajšanosti zaradi nedostopnosti in drugih posebnih omejitev najbolj oddaljenih regij, izboljšanje njihove konkurenčnosti ter okrepitev njihovega regionalnega povezovanja. Oblikovana je bila na aktivnem partnerstvu med evropskimi institucijami, državami članicami in najbolj oddaljenimi regijami.

Po treh letih izvajanja je prva ocena zelo pozitivna. Sprejeti so bili številni ukrepi na področju različnih politik Skupnosti, izboljšalo pa so se tudi gospodarske in socialne razmere v najbolj oddaljenih regijah.

To strategijo so odobrili Evropski parlament, Evropski ekonomsko-socialni odbor in Odbor regij, ki so Komisijo pozvali, naj nadaljuje z njenim izvajanjem[3]. Zato Komisija predlaga okrepitev strategije iz leta 2004 z novimi kratkoročnimi ukrepi.

Poleg tega namerava Komisija začeti razpravo o prihodnosti dolgoročne strategije. Dejansko jo je treba posodobiti in nadgraditi glede na glavne izzive, s katerimi se bodo morale v naslednjih letih spopasti najbolj oddaljene regije. V ta namen bo organizirano posvetovanje. Po posvetovanju bo sprejeto sporočilo, s katerim bo Komisija začela novo fazo pri razvoju svoje strategije v zvezi z najbolj oddaljenimi regijami.

To sporočilo:

- ocenjuje izvajanje strategije od leta 2004, katere podrobni opis je naveden v delovnem dokumentu[4], priloženem k tem sporočilu;
- predlaga kratkoročne ukrepe za polno izvajanje strategije iz leta 2004;
- sproža razpravo o dolgoročnih izzivih, zlasti glede občutljivih tem za najbolj oddaljene regije: podnebne spremembe, demografske spremembe in upravljanje migracijskih tokov, kmetijstvo ter pomorska politika EU.

---

1 KOM(2004) 343 ; KOM(2004) .

2 Najbolj oddaljene regije (Azori, Madeira, Kanarski otoki, štirje francoski čezmorski departmaji) se soočajo z otežujočimi dejavniki, navedenimi v Pogodbi: oddaljenost, otoška lega, majhnost, težavna topografija in podnebje ter ekonomska odvisnost od maloštevilnih proizvodov.

3 Resolucija Evropskega parlamenta z dne 28. septembra 2005 o okrepljenem partnerstvu za najbolj oddaljene regije – A60246/2005. UL C 227 E / 110, 21.9.2006, str. 110.

4 SEK(2007) 1112.

2. DOSEŽENI REZULTATI

Zadnja tri leta so bila ključna za izvajanje evropske strategije za najbolj oddaljene regije. Vsi ključni instrumenti za gospodarski in socialni razvoj teh regij so bili na novo opredeljeni in revidirani. Taki primeri so:

– revidirana kohezijska politika, ki vključuje novo posebno finančno nadomestilo dodatnih stroškov v zvezi z opredelitvami prikrajšanosti iz člena 299(2) Pogodbe;

– posebne ureditve za najbolj oddaljene regije v smislu reforme ureditev trga za sladkor in banane;

– preferencialna obravnava najbolj oddaljenih regij glede novih smernic o državni regionalni pomoči;

– posebna pobuda v okviru Sedmega programa za raziskave in tehnološki razvoj za sprostitev potenciala na področju raziskav v najbolj oddaljenih regijah in izboljšanje njihove vključenosti v Evropski raziskovalni prostor.

Poleg tega je bila izvedena večina drugih ukrepov, predlaganih v sporočilih iz leta 2004[5].

Številni ukrepi Skupnosti za najbolj oddaljene regije odražajo pripravljenost Komisije, da upošteva posebnosti teh regij pri izvajanju politik EU. Poleg tega se ukrepanje Skupnosti v teh regijah odraža v medsektorskem in dopolnilnem pristopu, zlasti zaradi usklajenih prizadevanj vseh služb Komisije. Zmanjšanje prikrajšanosti zaradi nedostopnosti, okrepitev konkurenčnosti in boljše povezovanje regij tudi ohranjajo svojo pomembnost, s čimer se zagotavlja ustrezen odziv na prednostne razvojne naloge teh regij. Čeprav bo strategija prispevala k izboljšanju gospodarskih in socialnih razmer v najbolj oddaljenih regijah[6], bi se lahko politike Skupnosti za podporo teh regij lahko izboljšale, zlasti za okrepitev skladnosti ukrepov Skupnosti.

Kljub temu so nekateri ukrepi, načrtovani že leta 2004, še vedno v razvojni fazi. To velja zlasti za prizadevanja v zvezi z vključevanjem najbolj oddaljenih regij v Evropski raziskovalni prostor in prilagajanje storitve splošnega gospodarskega pomena potrebam lokalnih trgov. Poleg tega je pomembno zagotoviti, da se nove možnosti za izboljšanje usklajevanja ESRR in ERS v praksi popolnoma izkoristijo. Zato mora zdaj strategija vstopiti v zrelo fazo, v kateri bo skušala izkoristiti vse priložnosti strategije iz leta 2004.

3. TRENUTNI IZZIV: IZKORISTITI PRILOŽNOSTI STRATEGIJE IZ LETA 2004

Poleg ukrepov, sprejetih od leta 2004, želi Komisija s sprejetjem dodatnih ukrepov poglobiti vsak vidik strategije.

---

[5] Podroben opis ocene strategije iz leta 2004 – zakonodajni in nezakonodajni akti – je naveden v delovnem dokumentu, priloženem k tem sporočilu.

[6] Glej str. 20 prej navedenega delovnega dokumenta.

3.1. Zmanjšanje prikrajšanosti zaradi nedostopnosti in drugih posebnih omejitev najbolj oddaljenih regij

K uresničitvi tega cilja lahko prispevajo naslednji ukrepi:

– izkoristiti priložnosti v okviru uporabe posebnega nadomestila dodatnih stroškov zaradi oddaljenosti na področju prometa in novih informacijskih in komunikacijskih tehnologij;

– nadaljevati prizadevanja za zapolnitev vrzeli na področju širokopasovnih povezav, zlasti z operativnimi programi ESRR;

– izkoristiti priložnosti v okviru izvajanja programov TEN-T, TEN-E in MARCO POLO II;

– oceniti posebne potrebe najbolj oddaljenih regij, ko bo pripravljeno poročilo o izvajanju programov POSEI.

3.2. Povečanje konkurenčnosti najbolj oddaljenih regij

Z več instrumenti se lahko izboljša konkurenčnost najbolj oddaljenih regij:

Kohezijska politika

Zaradi nizke konkurenčnosti najbolj oddaljenih regij so potrebna posebna prizadevanja v okviru kohezijske politike. Operativni programi za obdobje 2007–2013 za ESRR in ESS, pobuda „Regije za gospodarsko spremembo“[7] in tehnična pomoč na pobudo Komisije[8] morajo omogočiti večjo konkurenčnost najbolj oddaljenih regij v smislu lizbonske strategije za rast in delovna mesta ter strateških smernic Skupnosti. Zato je treba:

– opredeliti regionalno partnersko inovacijsko strategijo[9], zlasti prek centrov za spodbujanje odličnosti in konkurence, ter okrepiti infrastrukturo na področju raziskav, tehnološkega razvoja in telekomunikacij;

– spodbujati krepitev človeškega kapitala z reformo sistemov izobraževanja in usposabljanja ter razvoj človeškega potenciala na področju raziskav in inovacij. Treba je zagotoviti, da je ponujeno usposabljanje skladno z načrtovanimi ukrepi na glavnih področjih, opredeljenih v strategiji za najbolj oddaljene regije, zlasti na področjih kmetijstva in okolja, obnovljivih energetskih virov, prometa, telekomunikacij in turizma;

– povečati uporabo obnovljivih virov energije (biomasa, vključno s komunalnimi odpadki, geotermalna energija, energija valovanja, sončna in vetrna energija) ter izboljšati energetsko bilanco najbolj oddaljenih regij, da bi se zmanjšala njihova odvisnost od zunanjih virov;

---

7 http://ec.europa.eu/regional_policy/cooperation/interregional/ecochange/index_en.cfm

8 Člen 45 Uredbe št. 1083/2006.

9 V tem smislu je treba uporabiti pretekle izkušnje, zlasti v okviru regionalnih inovacijskih strategij, regionalnih pobud na področju informacijske družbe (1994–1999) in regionalnih programov za inovativne ukrepe (PRA, 2000–2006), ki jih sofinancira ESRR. Ti programi so tako šestim oddaljenim regijam omogočili, da preskusijo nove zamisli in pristope, prilagojene njihovim razmeram, ki so bili oblikovani in izvajani z glavnimi regionalnimi akterji.

– upoštevati biološko raznovrstnost pri pripravi razvojnih projektov, zlasti z ukrepi za zaščito habitatov in vrst;

– pospeševati trajnostni gospodarski razvoj s spodbujanjem ukrepov za varovanje biotske raznovrstnosti, ki je pogosto zelo dragoceno in glavno ekonomsko sredstvo v najbolj oddaljenih regijah. To bo tudi prispevalo k uresničitvi cilja EU, da se do leta 2010 ustavi zmanjševanje biotske raznovrstnosti;

– podpreti posodobitev in okrepitev lokalne proizvodne baze, zlasti z vzpostavitvijo sistemov za vodenje kakovosti in sistemov za upravljanje okolja za MSP („ekološke inovacije“), prilagajanjem strokovnega znanja delavcev in podjetnikov ter razvojem podjetniškega duha in ustanavljanjem podjetij;

– spodbujati konkurenčnost in trajnost turističnega sektorja, zlasti s podporo trajnostnega upravljanja turističnih krajev;

– okrepiti mehanizme finančnega inženiringa ter izboljšati dostop MSP in mikro podjetij v teh regijah do financiranja, zlasti v okviru pobud JEREMIE in JESSICA;

– okrepiti vlogo mest za spodbujanje prožnega lokalnega gospodarstva, ki združuje industrijo, storitve, zabavo in turizem prek integriranih urbanih programov in urbanih pobud v najbolj oddaljenih regijah, kot so programi projekta „Support for Cities“ – URBACT;

– olajšati dostop do delovnih mest in trajnostno vključenost na trgu dela za brezposelne in neaktivne osebe ter okrepiti socialno vključenost prikrajšanih delavcev.

– **Okvirni programi**

– Naslednji okvirni programi lahko okrepijo konkurenčnost gospodarstev najbolj oddaljenih regij:

– posebni položaj najbolj oddaljenih regij v posameznih programih Sedmega okvirnega programa za raziskave in tehnološki razvoj (OPRTR), zlasti v programu „Zmogljivosti“, je treba v celoti izkoristiti in dopolniti z vključitvijo potenciala teh regij v nekatere teme programa „Sodelovanje“, kot so energetika, tveganja, povezana s podnebnimi spremembami, subtropsko kmetijstvo ali ribištvo in ribogojstvo;

– okvirni program za inovacije in konkurenčnost omogoča možnosti za financiranje, ki so zelo pomembne za te regije in jih je treba izkoristiti (ekološke inovacije, širjenje informacijskih tehnologij, splošna raba obnovljivih virov energije in izboljšanje energetske učinkovitosti);

– program vseživljenjskega učenja[10] mora pospeševati izmenjavo, sodelovanje in mobilnost med sistemi izobraževanja in usposabljanja v Skupnosti[11] ob upoštevanju prednostnih področij najbolj oddaljenih regij.

---

[10] Sklep št. 1720/2006/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. novembra 2006 o uvedbi akcijskega programa na področju vseživljenjskega učenja. UL L 327, 24.11.2006, str. 45.

Storitve splošnega gospodarskega interesa

Komisija bo v zvezi s storitvami splošnega gospodarskega interesa v teh regijah še naprej upoštevala regionalne posebnosti in podrobno analizo ustreznega trga. Kadar so stroški zagotavljanja teh storitev višji od stroškov v drugih regijah, je treba njihovo financiranje zagotoviti v skladu z določbami veljavnih pravil državne pomoči, ki omogočajo celotno nadomestilo takšnih stroškov. Pri določanju opredelitev dostopa do univerzalne storitve se zadevne države članice spodbuja, da upoštevajo posebnosti teh regij, zlasti glede na izoliranost sistemov, oddaljenost in razdrobljenost ozemlja.

3.3. Krepitev akcijskega načrta za razširjeno sosedstvo

Krepitev regionalnega povezovanja najbolj oddaljenih regij v njihovem geografskem prostoru je novost strategije iz leta 2004, ki je omogočila znaten napredek, ki pa jo je treba okrepiti z vključitvijo javnih in zasebnih lokalnih akterjev ter zadevnih držav članic. Dialog med temi regijami in sosednjimi tretjimi državami, zlasti afriškimi, karibskimi in pacifiškimi (AKP)[12] državami ter čezmorskimi državami in ozemlji, ki so pridruženi EU (ČDO), pomeni vzvod za napredovanje tega procesa.

Nekateri ukrepi lahko že zdaj prispevajo h krepitvi tega vidika:

Upoštevanje posebnosti najbolj oddaljenih regij v sporazumih o gospodarskem partnerstvu

Da bi bolje izkoristila poslovne priložnosti in povečala regionalno izmenjavo med državami AKP in najbolj oddaljenimi regijami Komisija predvideva posebne ukrepe za vključitev smernic najbolj oddaljenih regij, kot jih sporočijo države članice, v sporazume o gospodarskem partnerstvu. Ti načini bodo v skladu z določbami pogajalskega okvira za sklenitev sporazumov o gospodarskem partnerstvu in s pravili STO, upoštevali pa bodo tudi posebnosti, značilne za vsako regijo.

Ti načini se lahko nanašajo na kakršne koli ukrepe, ki lahko pomagajo pri hitrem vključevanju najbolj oddaljenih regij v trgovinsko izmenjavo na regionalni ravni, ter na ukrepe, ki so potrebni za upoštevanje ranljivosti trgov najbolj oddaljenih regij in nekaterih njihovih proizvodov. Komisija želi prav tako opozoriti, da trgovinski odnosi med državami AKP in najbolj oddaljenimi regijami niso omejeni na blagovno trgovino, ampak morajo omogočiti poglobitev odnosov med državami AKP in najbolj oddaljenimi regijami na vseh področjih, vključenih v sporazume o gospodarskem partnerstvu.

Uskladitev finančnih instrumentov

Na podlagi dialoga z državami AKP ter čezmorskimi državami in ozemlji v okviru načrtovanja Desetega ERS je vsak partner pozvan, da uporabi konkretne možnosti in praktične načine za vzpostavitev usklajenega načrtovanja ERS in ESRR z vzporednim financiranjem z namenom oblikovanja ukrepov sodelovanja na regionalni in nacionalni ravni.

---

[11] Pri sodelovanju najbolj oddaljenih regij je uporaba minimalnih zahtev glede mobilnosti za dostop do sektorskih podprogramov, kot sta na primer Comenius ali Grundvig, bolj ohlapna kot za druge regije Evropske unije.

[12] Glej Seznam držav AKP v Prilogi II k Pogodbi ES.

Komisija bo proučila konkretne možnosti za uskladitev med programi ozemeljskega sodelovanja (ESRR) Francoske Gvajane in geografskim programom „Brazilija“, ki ga financira instrument za financiranje razvojnega sodelovanja (IFCD)[13].

Krepitev pomorskih povezav med najbolj oddaljenimi regijami in sosednjimi tretjimi državami

Nedavno je skupna prometna politika ob uvedbi smernic o zračnem prometu potrdila, da upošteva potrebe po mobilnosti in prometnih povezavah najbolj oddaljenih regij s tretjimi državami ter čezmorskimi državami in ozemlji z namenom zmanjšanja njihove izoliranosti. Ta razvoj je treba dopolniti s podobnim pristopom na področju pomorskega prometa in dovoliti dodelitev državne pomoči pri vzpostavitvi prevoznih storitev med temi regijami in sosednjimi tretjimi državami.

Skupno sodelovanje najbolj oddaljenih regij in tretjih držav v raziskovalnih mrežah in okvirnih programih Skupnosti

Okrepitev raziskovalne mreže redCLARA s programom @LIS II[14] ter morebitna in postopna vključitev karibskih držav v to mrežo pomenita priložnost za najbolj oddaljene regije, kot so Guadeloupe, Francoska Gvajana in Martinik. Z vključitvijo se bodo okrepile povezave teh regij z znanstvenimi krogi tretjih držav in sosednjih čezmorskih držav in ozemelj ter vzpostavile povezave s celinsko Evropo prek projekta Alice, s čimer bo zagotovljena hitrejša in cenejša povezava.

V okviru pogajanj za sklenitev sporazumov o gospodarskem partnerstvu bo Komisija spodbujala skupno sodelovanje ter ukrepe sodelovanja držav AKP in najbolj oddaljenih regij znotraj Sedmega programa za raziskave in tehnološki razvoj, okvirnega programa za inovacije in konkurenčnost ter programa vseživljenjskega učenja.

Namen strateškega programa podpore na področju informacijskih in komunikacijskih tehnologij okvirnega programa za inovacije in konkurenčnost je spodbujanje državljanov, javnih organov, zasebnega sektorja in zlasti MSP k širši in učinkovitejši uporabi informacijskih in komunikacijskih tehnologij. Najbolj oddaljene regije se spodbuja k uporabi financiranja za razvoj ali razširitev nacionalnih, regionalnih ali lokalnih pobud na področju informacijskih in komunikacijskih tehnologij.

Upoštevanje posebnosti najbolj oddaljenih regij na področju migracijske politike

Predvidijo se lahko nekateri ukrepi:

– uskladiti programe ozemeljskega sodelovanja ESRR z Desetim ERS, ki migracijo opredeljuje kot eno od svojih novih prednostnih nalog sodelovanja med AKP in EU;

– zagotoviti upoštevanje posebnih potreb najbolj oddaljenih regij v okviru tematskega programa „Migracije in azil“ instrumenta za financiranje razvojnega sodelovanja (IFCD)[15], da se zlasti prispeva k učinkovitemu upravljanju migracijskih tokov v smeri teh regij tako z bojem proti nezakoniti migraciji kot olajšanju mobilnosti delovne sile ter pomaga

---

13 Člen 18(3) Uredbe (ES) št. 1905/2006 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. decembra 2006 o vzpostavitvi instrumenta za financiranje razvojnega sodelovanja. UL L 378, 27.12.2006, str. 41.

14 Spletna stran mreže redCLARA: www.redclara.net

15 Člen 18(3) Uredbe IFCD.

migrantom v najbolj oddaljenih regijah pri zagotavljanju trajnostnega razvoja v njihovi matični državi;

- podpirati, zlasti v okviru sklada za vključevanje[16], ukrepe, ki jih države članice sprejmejo za usmerjanje običajnih migracijskih tokov in vključevanje priseljencev; olajšati izdajanje viz v najbolj oddaljenih regijah, zlasti za prehod podjetnikov ali oseb, ki sledijo programu izobraževanja ali usposabljanja;

- s pomočjo prihodnjega Evropskega sklada za vračanje podpirati ukrepe za vrnitev in, v manjši meri, ponovno vključitev oseb, ki nezakonito prebivajo v najbolj oddaljenih regijah;

- s pomočjo sklada za zunanje meje in z razširitvijo Agencije FRONTEX podpirati uporabo sodobnih tehnologij za nadzor, usposabljanje mejnih policistov ali gradnjo infrastrukture na mejnih prehodih, da se zagotovi hiter odziv na najbolj žgoče probleme mejne kontrole in nadzorovanja;

- utrditi temelje tega ukrepa s pripravo študije o vplivu pojava migracij na gospodarsko, socialno in ozemeljsko kohezijo najbolj oddaljenih regij. Treba bo oceniti splošne ukrepe, ki se uporabljajo v regijah, ki so najbolj izpostavljene temu pojavu, ter predlagati prilagoditve splošnih ukrepov.

3.4. Instrument podpore za nadomestilo posledic prikrajšanosti

Z reformo glavnih politik Skupnosti se najbolj oddaljenim regijam za obdobje 2007–2013 dodelijo pomembna finančna sredstva za odpravo posledic dejavnikov, ki po Pogodbi nenehno zavirajo razvoj teh regij, in sicer z uporabo pristopa, prilagojenega njihovim posebnostim.

Čeprav problematika razvoja najbolj oddaljenih regij ni omejena samo na „dodatne stroške zaradi oddaljenosti“, je treba med načini za izboljšanje učinkovitosti ukrepov omeniti smernice za oceno merljivih učinkov glede specifičnih prikrajšanosti, ki jih bo treba še dodelati. Nadaljevalo se je partnersko delo za določitev teh smernic za izboljšanje ocene dejavnikov z boljšo sistematizacijo dejavnikov prikrajšanosti najbolj oddaljenih regij in njihovih učinkov. Komisija namerava izkoristiti te rezultate in jih preoblikovati v smernice, ki jih sprejme kolegij. Vendar pa ti dejavniki niso edina podlaga za oceno ukrepanja Skupnosti, kajti tudi države članice lahko Komisiji predložijo alternativne ali dopolnilne instrumente.

Izvajanje teh smernic in instrumentov, ki jih pripravijo države članice, bo odvisno od razpoložljivosti potrebnih podatkov za oceno dodatnih stroškov zaradi oddaljenosti. Trenutno je na voljo velika večina teh podatkov, vendar bo za zbiranje teh podatkov še vedno potrebno sodelovanje držav članic. Treba bo določiti prehodno obdobje za izvajanje smernic in nacionalnih instrumentov, da bi se dosegle zadostne statistične zmogljivosti.

---

[16] Do sredstev sklada za zunanje meje, za vračanje, vključevanje in tehnično pomoč Agencije FRONTEX so upravičene samo tiste najbolj oddaljene regije, ki so del schengenskega območja (Azori, Madeira, Kanarski otoki).

4. OBETI ZA PRIHODNOST

Najbolj oddaljene regije niso več v skupini najrevnejših regij razširjene EU, vendar še vedno trpijo zaradi stalne prisotnosti in kumulativnih učinkov dejavnikov, ki zavirajo njihov razvojni potencial. Zato je treba po potrebi nadaljevati s prizadevanji za prilagajanje posameznih politik Skupnosti in politik za podporo, vendar ob uporabi ustreznih instrumentov, zlasti z boljšim vrednotenjem politik Skupnosti.

Komisija namerava začeti razpravo s svojimi partnerji za proučitev prihodnosti evropske strategije za najbolj oddaljene regije[17]. V ta namen je opredelila vsaj štiri tematike, ki danes in v prihodnosti pomenijo glavne izzive za najbolj oddaljene regije. Te tematike, ki so skupne vsem trem glavnim vidikom strategije iz leta 2004 in so prednostno opredeljene v evropski agendi[18], so postale zelo pomembne za te regije.

4.1. Izzivi podnebnih sprememb

Glede na njihov geografski položaj in njihovo ranljivost sta boj proti podnebnim spremembam in prilagajanje na njihove učinke glavni prednostni nalogi najbolj oddaljenih regij. Učinki podnebnih sprememb, zlasti naraščanje morske gladine, bodo ogrozili kmetijstvo, turizem, vodne vire, ekosisteme in biološko raznovrstnost teh regij. Ekstremni vremenski pojavi (hurikani, cikloni, suše, poplave) bodo verjetno čedalje bolj pogosti in bodo vplivali na tri glavne vidike strategije iz leta 2004:

- dostopnost: najbolj oddaljene regije so glede prevoza oseb izključno odvisne od letalskega prevoza. To neposredno vpliva na mobilnost prebivalcev najbolj oddaljenih regij v primerjavi z ostalo EU ter na mobilnost turistov in akterjev njihovega gospodarskega in socialnega razvoja v smeri najbolj oddaljenih regij;

- konkurenčnost: najbolj oddaljene regije imajo posebne obnovljive vire energije. Azori[19] ali tekoči projekti na Kanarskem otoku El Hierro so primeri izkoriščanja notranjih virov z omejenimi emisijami CO_2;

- regionalno povezovanje: nekatere najbolj oddaljene regije so razvile mehanizme sodelovanja na svojih geografskih območjih za spremljanje naravnih nesreč in omejevanje njihovih posledic.

Komisija poziva partnerje, da začnejo razpravo o naslednjih vprašanjih:

Kateri ukrepi so potrebni, da se prepreči negativni vpliv cilja za zmanjšanje emisij na dostopnost, gospodarstvo in prebivalce najbolj oddaljenih regij? Katera merila je treba uporabiti za vključitev tega vprašanja v predhodno ocene?

Kako najbolje izkoristiti nove možnosti, ki jih ponuja boj proti podnebnim spremembam najbolj oddaljenim regijam zaradi njihovih naravnih prednosti (geotermalna energija, biomasa, biološka raznovrstnost itd.) za izboljšanje njihovega energetskega ravnovesja in povečanje njihove konkurenčnosti, zlasti z razvojem obnovljivih virov energije in raziskav?

---

17 Brez poseganja v rezultate revizije proračuna EU.

18 Sklepi Evropskega sveta z dne 8. in 9. marca 2007; Sporočilo Komisije o letni strategiji politik za leto 2008 KOM(2007) 65.

19 Na Azorih 35 % lokalne porabe energije pokrivajo obnovljivi viri energije.

Kako doseči napredek v smeri energetske samozadostnosti z največjo možno stopnjo varčevanja z energijo? Na katere sektorje se to poleg gradbeništva in prometa v prvi vrsti nanaša?

Kateri novi instrumenti se lahko razvijejo za izboljšanje sistemov za preprečevanje naravnih nesreč prek sodelovanja s sosednjimi tretjimi državami ter čezmorskimi državami in ozemlji?

4.2. Posledice demografskih sprememb in migracijskih tokov

Prebivalstvo večine najbolj oddaljenih regij je doživelo pomembne spremembe glede naravnega demografskega razvoja in migracijskih tokov, ki v enaki meri spodbujajo in ogrožajo njihovo gospodarsko in socialno rast. Ta proces vpliva na načrtovanje rabe prostora, trg dela, potrebe po usposabljanju ter javne storitve.

Stopnja demografske rasti v francoskih čezmorskih departmajih je najvišja v EU.

Na Kanarskih otokih se poleg povečanja števila nezakonitih priseljencev po morju[20] pojavlja še problematika nezakonitega priseljevanja mladoletnikov brez spremstva.

Najbolj oddaljene regije niso homogena kategorija v smislu migracijske politike: imajo različne pravne statuse glede na schengensko območje in tudi pojav migracij jih zadeva različno. Poleg tega je migracijska politika delno še vedno v pristojnosti držav članic, zlasti glede vstopa, pri čemer EU koordinira in spremlja nacionalne ukrepe.

Ob upoštevanju obsega vpliva migracijskih tokov na najbolj oddaljene regije pa želi Komisija podrobno obravnavati to tematiko s svojimi partnerji, zlasti glede naslednjih vprašanj:

Kako se najbolje spopasti z glavnimi izzivi zaradi močnega demografskega pritiska ter vedno večjega izseljevanja v natično državo?

Kako izboljšati ukrepe, ki spodbujajo vključevanje zakonitih priseljencev na ta ozemlja na ravni Skupnosti in nacionalni ravni?

Kateri ukrepi se lahko sprejmejo za rešitev temeljnih vzrokov priseljevanja v najbolj oddaljene regije zaradi njihovega geografskega položaja znotraj okolja nerazvitih regij?

Ali je spodbujanje zakonite in krožne migracije najboljši načini za medsebojno dopolnjevanje nadzornih ukrepov na področju migracijskih tokov ter gospodarskega in socialnega razvoja matičnih držav?

4.3. Kmetijstvo v najbolj oddaljenih regijah

Kmetijstvo je ključni dejavnik v gospodarstvih najbolj oddaljenih regij, ki so prikrajšane zaradi geografskih in podnebnih neugodnosti. Kmetijska proizvodnja in oskrba s hrano bosta še vedno ključnega pomena za gospodarsko stabilnost teh regij, ki se lahko še bolj okrepi z evropsko politiko razvoja podeželja.

---

[20] Španska vlada je leta 2005 na Kanarskih otokih zabeležila 4 751 nezakonitih priseljencev, ki so prišli po morju, leta 2006 pa 31 245.

Podpora Skupnosti različnim kmetijskim sektorjem, zlasti po vključitvi podpore sektorju banan leta 2006, je zdaj v celoti vključena v program POSEI. Ta vključitev omogoča skladnejši pristop k prihodnjemu razvoju kmetijskega sektorja v teh regijah. Ocena učinka teh reform na program POSEI bo izvedena najpozneje leta 2009.

4.4. Vloga najbolj oddaljenih regij v pomorski politiki EU

Poseben geografski položaj najbolj oddaljenih regij v Atlantskem oceanu, Indijskem oceanu in Karibskem morju daje Evropi svetovno pomorsko dimenzijo ter najbolj oddaljenim regijam omogoča, da igrajo pomembno vlogo v prihodnji pomorski politiki EU. Najbolj oddaljene regije so dejavno sodelovale pri posvetovanjih o prihodnji pomorski politiki Evropske unije, ki jih je junija 2006[21] začela Komisija, v okviru projekta sodelovanja RUPMER, ki ga podpira program INEREG IIIC, pa so predložile skupni prispevek k Zeleni knjigi – Prihodnji pomorski politiki Unije naproti. Po posvetovanju bosta oblikovana nova pomorska politika EU in akcijski načrt, v katerih bodo med drugim upoštevane posebnosti najbolj oddaljenih regij.

Najbolj oddaljene regije imajo pomembno vlogo v pomorskem prostoru EU in ji dajejo svetovno dimenzijo. Njihov obstoj je odvisen od njihovega odnosa z morjem: različne pomorske gospodarske dejavnosti, neizmerno bogastvo naravnih morskih virov, vendar tudi občutljivost na podnebne spremembe in ekstremne pojave v morskih območjih. Velikost njihovih izključnih ekonomskih con je enaka površini Sredozemskega in Baltskega morja skupaj, kar jim omogoča zagotavljanje pomembnih storitev ekosistemov, njihove matične države članice pa uvršča med države z največjo morsko površino na svetu. S tem ima EU tudi večjo odgovornost do varovanja morskih virov.

V nekaterih najbolj oddaljenih regijah bo trajnostna raba morskih virov odvisna od tesnega sodelovanja z njihovimi sosednjimi državami. Strategija za najbolj oddaljene regije in nova pomorska politika EU morata spodbujati razvoj mehanizmov sodelovanja s temi državami. Projekt NET-BIOME za povezovanje regionalnih raziskovalnih politik najbolj oddaljenih regij ter čezmorskih držav in ozemelj na področju tropske biološke raznovrstnosti, zlasti morske, kaže, da najbolj oddaljene regije lahko vzpostavijo raziskovalno mrežo na za njih značilnem področju ter izkoristijo svoj potencial. Sodelovanje na področju znanstvenih in pomorskih raziskav je za najbolj oddaljene regije zelo pomembno in bo tem regijam pomagalo, da se soočijo z izzivi podnebnih sprememb in trajnostnim razvojem svojih oceanov.

Komisija poziva partnerje, da začnejo razpravo o naslednjih vprašanjih:

Kako spodbuditi načine upravljanja v različnih morskih bazenih (Karibi, jugovzhodni del Indijskega oceana, Makaronezija)? Ali bi konferenca za vsak bazen, na kateri bi se srečale zainteresirane strani za oblikovanje usklajenega pristopa v zvezi z zadevnimi vprašanji, pomenila korak v pravo smer?

Kako podpreti specializacijo najbolj oddaljenih regij v nekaterih segmentih na področju raziskav in tehnološkega razvoja, kot so modre tehnologije, zlasti z izboljšanjem obveščanja in komunikacij na tem področju?

---

[21] Zelena knjiga „Prihodnji pomorski politiki Unije naproti: evropska vizija za oceane in morja“ KOM(2006) 275.

Kako izkoristiti gospodarske dejavnosti v zvezi z morskim okoljem, kot so ribištvo, ribogojstvo, promet, trajnostni turizem in obnovljivi energetski viri?

Kako podpreti boj proti nezakonitemu ribištvu, nadzorovanje oceanov in obvladovanje tveganj, okrepiti pomorsko varnost ter zagotoviti ohranjanje morskega okolja?

Kako bi lahko najbolj oddaljene regije glede na svoj pomorski potencial prispevale k splošnemu trajnostnemu razvoju Evrope prek nove pomorske politike?

Kako se lahko zagotovi trajnostno upravljanje obalnih območij najbolj oddaljenih regij[22]?

5. SKLEPI

S svojimi delovanjem za ohranitev in razvoj strategije za najbolj oddaljene regije je Komisija izpolnila svoje obveznosti na vseh področjih ukrepanja Skupnosti, in sicer s kombinacijo finančne podpore in sprejetja posebnih ukrepov. Ta strategija ne temelji samo na partnerstvu s tremi državami članicami in sedmimi najbolj oddaljenimi regijami, temveč tudi na smernicah, ki so jih določile druge evropske institucije.

Sporočilo pozitivno ocenjuje prvo fazo izvajanja strategije za najbolj oddaljene regije in poudarja, da je treba okrepiti glavne vidike strategije iz leta 2004 s sprejetjem dodatnih ukrepov za obdobje 2007–2013. Poleg tega omogoča ustrezno podlago za začetek obravnavanja prihodnjega razvoja strategije v zvezi z najbolj oddaljenimi regijam, zlasti glede tematik, kot so podnebne spremembe, upravljanje migracijskih tokov, kmetijstvo in pomorska politika EU, ki pomenijo pomembne izzive za gospodarski in socialni razvoj teh regij.

To sporočilo začenja razpravo z evropskimi institucijami, državami članicami ter, v okviru najbolj oddaljenih regij, regionalnimi in lokalnimi organi, socialnimi in gospodarskimi akterji, raziskovalnim sektorjem ter akademskimi krogi. Predlaga se, da faza posvetovanja poteka do marca leta 2008. V tem obdobju bo Komisija v sodelovanju z regijami in zadevnimi državami članicami organizirala seminarje in delavnice za razpravo o naslednjih vprašanjih:

- V kolikšni meri se strategija iz leta 2004 prilagaja novim izzivom, s katerimi se spopadajo najbolj oddaljene regije?
- Kateri ukrepi bi bili najprimernejši za reševanje velikih demografskih razlik in migracijskih tokov med najbolj oddaljenimi regijami in regijami/sosednjimi državami?
- Ali pomenijo podnebne spremembe poseben izziv za najbolj oddaljene regije?
- Katere ukrepe v okviru evropske pomorske politike lahko sprejmejo najbolj oddaljene regije, da bi imele od njih koristi in da bi lahko prispevale k trajnostnemu razvoju Evrope?

22 Priporočilo Evropskega parlamenta in Sveta o izvajanju strategije za integrirano upravljanje obalnih območij v Evropi, 30.5.2002, UL ES L 148/24; ii) Sporočilo Komisije – Poročilo Evropskemu parlamentu in Svetu: Ocena celostnega upravljanja obalnih območij v Evropi, KOM(2007) 308, 7.6.2007.

Po koncu javnega posvetovanja bo Komisija pripravila svoj predlog o prihodnosti partnerstva z najbolj oddaljenimi regijami. S tem bo začela novo fazo v razvoju evropske strategije za najbolj oddaljene regije.